COLLEGE VOOR
DE RECHTEN VAN DE MENS

Zijne Excellentie
De heer mr. G.A. van der Steur
Minister van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Onderwerp
Reactie op Financiële evaluatie

Datum
2 november 2015
Ons kenmerk
2015/0115/AvD/BD/IC

Zeer geachte heer Van der Steur,

Het College voor de Rechten van de Mens "heeft tot doel in Nederland de rechten van de mens, waaronder het recht op gelijke behandeling, te beschermen, het bewustzijn van deze rechten te vergroten en de naleving van deze rechten te bevorderen" (Wet College voor de rechten van de mens, artikel 1, lid 3). In deze brief geeft het College zijn reactie op de *Financiële evaluatie College voor de Rechten van de Mens,* uitgevoerd door bureau Pro Facto (Groningen, juli 2015). Deze reactie concentreert zich op de vier aanbevelingen in het evaluatierapport.

Waarom deze financiële evaluatie?
De financiële evaluatie vindt zijn achtergrond in de zorgen die tijdens het oprichtingsproces door onder meer de Eerste Kamer, de Tweede Kamer en de Raad van State zijn geuit over de verhouding tussen het brede mandaat en het takenpakket van het College enerzijds en het beschikbare budget anderzijds. Vanaf het begin was het duidelijk dat de wetgever een instituut wilde creëren met het wettelijk mandaat dat zou voldoen aan de criteria van de *Paris Principles* om de zogenaamde A-status te verkrijgen.
Mede in het licht van de parlementaire discussies bij de totstandkoming van de wet is het College er niet slechts om praktijken te monitoren, ambities uit te spreken of opinies neer te leggen over de naleving van mensenrechtennormen in Nederland, maar juist ook om daar waar nodig daadwerkelijke verandering of verbetering in gang te zetten of tot stand te brengen. Dit vergt op sommige terreinen langdurige inspanningen en beïnvloedingstrajecten met de daarbij behorende kosten.

Postbus 16001
3500 DA Utrecht
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht
T 030 888 38 88
F 030 888 38 83
info@mensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

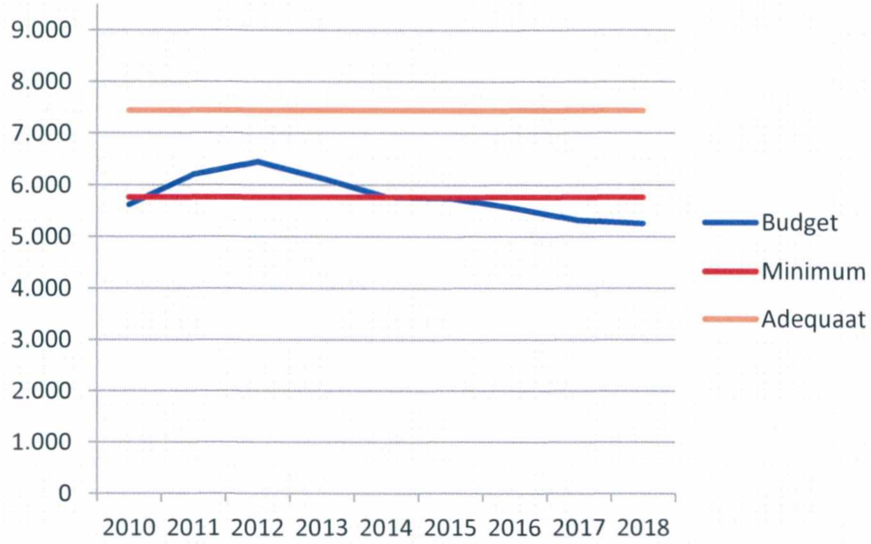
Het budget van het College heeft in 2014 een minimumniveau bereikt
Het budget van het College bestond bij aanvang in 2012 uit het budget van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB), de voorganger waarvan de taken zijn opgegaan in het College, waaraan structureel 600.000 euro was toegevoegd. Inmiddels is door opvolgende bezuinigingsrondes binnen de rijksoverheid van dit structurele extra budget niets meer over. Dit resulteert in de situatie dat het College anno 2015 een substantieel omvangrijker takenpakket uitvoert voor het budget dat in het verleden werd toegekend voor alleen de gelijkebehandelingstaak. Dit heeft het College kunnen realiseren door een forse efficiencyslag in het proces van gelijkebehandelingsoordelen en door verregaand te bezuinigen op de kosten van bedrijfsvoering, College, management, ondersteuning en materiële kosten.

De financiële evaluatie constateert voor de situatie in 2014: *"De financiële middelen, beschikbaar voor de uitvoering van de taken op het ruime terrein van de mensenrechten zijn, mede als gevolg van achtereenvolgende rijksbrede bezuinigingsrondes, tot een minimumniveau geslonken"* (p. 72). Verdere bezuinigingen, die in 2015 zijn geëffectueerd en voor 2016 en later zijn voorzien, leiden er toe dat het budget beneden het door de financiële evaluatie genoemde minimumniveau daalt.

De financiële evaluatie concludeert *"dat het College zorgvuldig en weloverwogen gezocht heeft naar de meest optimale invulling van zijn wettelijke taken, gegeven de beschikbare middelen"* (p. 34). De evaluatie stelt wel dat op het terrein van educatie en voorlichting de verwezenlijking van de ambities van het College achterblijven (p. 70). Het College heeft zelf becijferd welk extra budget nodig is voor een adequate uitvoering van zijn taken, in het bijzonder op het gebied van educatie en voorlichting (p. xxiii e.v.).

De volgende grafiek geeft weer wat de actuele budgetontwikkeling is (blauw), wat volgens de financiële evaluatie het minimumniveau is (rood = 5,8 mln) en wat volgens het College naar redelijkheid een adequaat niveau is (groen = 7,4 mln).

Grafiek: Actueel budget, minimum en adequaat niveau, per jaar[1]

De financiële evaluatie beveelt aan het College door middel van toekenning van een *status aparte* te vrijwaren voor rijksbrede bezuinigingen (aanbeveling 4). Het College acht de wijze waarop dit geregeld wordt van secundair belang, maar onderstreept de noodzaak van een budgetgarantie ter hoogte van tenminste het uit de evaluatie blijkende minimumniveau, uiteraard aangepast voor loon- en prijsstijgingen. Het College bepleit extra middelen toe te kennen voor de adequate uitvoering van zijn wettelijke taken,in het bijzonder ten aanzien van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba ('BES-eilanden'), op het gebied van mensenrechteneducatie in het onderwijs en ten behoeve van brede publieksvoorlichting.

Afzonderlijk financieren wachtgelduitkeringen noodzakelijk
Een speciaal punt van aandacht zijn de kosten voor de wachtgelduitkeringen voor voormalige collegeleden. Deze bestaan uit de kosten van de wettelijke uitkeringen (WW) en van de (bovenwettelijke) aanvullende en aansluitende uitkeringen. Het College is eigenrisicodrager en dient deze kosten dus uit het reguliere budget te betalen. De tijdelijkheid van de benoeming van collegeleden (maximaal 9 jaar) maakt het onontkoombaar dat hierdoor een onevenredig groot beslag wordt gelegd op het beperkte budget van het College. Het College onderschrijft daarom de aanbeveling van de financiële evaluatie om "de uitgaven voor de wachtgelduitkeringen van voormalige collegeleden afzonderlijk, buiten het budget voor het College om te financieren" (aanbeveling 3). Voor wat

[1] Bronnen. Cijfers t/m 2014: financiële evaluatie (p. 45). Cijfers vanaf 2015: kaderbrieven 2015 en 2016 van het ministerie van V&J. Tijdelijke bijdragen van departementen voor een vergelijkend loononderzoek en de uitvoering van de monitoringfunctie CRPD zijn buiten beschouwing gelaten, omdat daar in dezelfde omvang ook tijdelijke kosten tegenover staan.

betreft de hoogte van de individuele werkloosheidsuitkeringen merkt het College op dat de Paris Principles vereisen dat de arbeidsvoorwaarden van collegeleden overeenkomen met die van ambtenaren die vergelijkbare taken vervullen in onafhankelijke overheidsorganen (General Observations, 1.10 b). De regeling voor de collegeleden is indertijd om die reden door de wetgever gelijk gesteld aan die van leden van de rechterlijke macht. Daardoor ontstaat, naast de kosten van de WW-uitkeringen, extra druk op het budget.

Samenwerking gebeurt, en vergt ook middelen
De financiële evaluatie constateert dat het College winst kan boeken door op zijn wettelijke taken educatie en voorlichting vaker samen te werken (o.a. p. 55). Het College is zich er terdege van bewust dat er waar mogelijk en nuttig moet worden samengewerkt, maar herkent zich niet in de kritiek dat het bij de keuze van activiteiten te weinig beziet of andere partijen een rol kunnen spelen. De 'toegevoegde waarde' van het College is een van de criteria in het afwegingskader dat het College hanteert om te beslissen of het bepaalde acties wel of niet zal ondernemen. Bij de wettelijke taak op het terrein van educatie is ook een ander criterium, te weten 'draagvlak/bewustwording', van wezenlijk belang. Waar mogelijk wordt daarom altijd samenwerking gezocht. De uit de wet voortvloeiende ambitie van het College op dit gebied is dat mensenrechteneducatie structureel ingebed wordt in de dagelijkse praktijk van het onderwijs. Hoezeer dit noodzakelijk is, blijkt wel uit inspectierapporten, uit een kamerbrief van de bewindspersonen van OCW en uit ervaringen van het College zelf. Scholen en docenten zien zeker het belang in van burgerschapsonderwijs en van onderwijs in de rechten van de mens, maar zij zijn ook nog uitdrukkelijk zoekende naar het wat en hoe. Deze ambitie kan het College niet in *splendid isolation* realiseren: daarvoor is samenwerking nodig. Dit is in eerste instantie met de verantwoordelijke bewindspersoon geprobeerd. Toen dat niet tot concrete resultaten leidde, is vervolgens de samenwerking aangegaan met onderwijsorganisaties, scholen, educatieve uitgeverijen, ngo's en onderwijsspecialisten. Niet omdat het College streeft naar een eigen uitvoerende rol op dit terrein, maar omdat samenwerking als deze noodzakelijk is om realisatie van de wettelijke opgave van educatie tot stand te brengen. Samenwerking op een dergelijke schaal vergt in zichzelf al een grote inspanning, en dus menskracht en budget. Tot dusverre ervaart het College bij de samenwerkingspartners vooral een behoefte aan inhoudelijke input met betrekking tot het specifieke karakter van mensenrechtennormen en van het mensenrechtendiscours bij het ontwikkelen van leerprogramma's en -middelen. De aanbeveling van de financiële evaluatie om *"bij het maken van strategische keuzes en het stellen van prioriteiten uitdrukkelijker de mogelijke bijdragen van andere organisaties en instellingen aan de taakstelling van het College te betrekken"* ziet het College daarom vooral als een aansporing deze afweging nog duidelijker te expliciteren (aanbeveling 1).

Vergroten transparantie is zinvol, maar vermindert de budgettaire problematiek niet
De financiële evaluatie constateert dat de bedrijfsvoering van het College adequaat is voor een professionele organisatie met een heterogeen takenpakket

(p. 70) en dat er geen reden is om te twijfelen aan de doelmatigheid van de besteding van middelen (p. 63). De aanbeveling is wel *(de transparantie van) de financiële verslaglegging op het niveau van de activiteiten en de externe verantwoording daarover te versterken"* (aanbeveling 2). De evaluatie maakt echter niet expliciet hoe dit zou moeten gebeuren. De enige denkbare manier is door de invoering van een tijdschrijfsysteem (urenregistratie). Daarmee wordt impliciet een eis gesteld, waar vele overheidsorganisaties niet aan voldoen, mede vanwege wat de evaluatie aanduidt als de *"grote heterogeniteit van de productie"* (p. 59) van dergelijke organisaties. Desondanks wil het College onderzoeken of gehele of gedeeltelijke invoering van een vorm van urenregistratie praktisch mogelijk en zinvol is, zodat ook op het niveau van de activiteiten meer transparantie in de financiële verantwoording kan worden geboden. Het College constateert wel dat het op deze manier vergroten van de transparantie een aanvullende inspanning vergt en niet bijdraagt aan het verminderen van zijn budgettaire problematiek.

Hoogachtend,

Adriana C.J. van Dooijeweert
Voorzitter

COLLEGE VOOR
DE RECHTEN
VAN DE MENS

Postbus 16001 / 3500 DA Utrecht

PostNL
Afz. 3500 DA 16001

€ 1,22
NEDERLAND
02.11.15
NetSet FM 904843